Relatio de exaltatione sancte crucis. sequitur

Tempore illo postquam Constantino augusto contra Maxentium tyrannum properante ad bellum. signum sancte crucis celitus fuisset ostensum. et ipso feliciter obtinente triumphum. ab Helena iam dicti principis matre sancta crux fuisset inventa. atque per sanitatem egroti et resuscitationem mortui fuisset evidenti indicio virtutis declarata. regina voti compos effecta. ita salutare signum fecit secari per medium. ut et crucem Constantinopolim deferret ad filium. et crucem Iherosolimis thecis argenteis conditam reservaret in loco. sapienti usa consilio. scilicet ut ubi fuerat membris dominicis aptata supplicio. ibidem glorifice veneraretur a populo. Multorum itaque temporum labente curriculo. exigente mole peccaminum. ut flagellari permitteret dominus populum christianum per sevitiam paganorum. Chosdroas quidam paganus et impius regnum est adeptus Persarum. qui in tantam prorumpere est ausus proterviam. ut ab incolis vicinarum gentium quas impetu vastans barbarico suo nefando subiugaverat dominio. et coli se iuberet ut deum. et vocari se regem regum et dominum dominantium. Nec hoc solum ei suffecerat ad sue dampnationis interitum. verum etiam cum Syriam et Palestinam subiugasset et Egiptum. regnaque que extra et infra limitario glomerabantur circuitu suo crudelissimo subigeret dominatui. Iherosolimam adiit. ecclesias Christi subvertit. totamque finitimam regionem vastavit incendit atque predavit. Ad sepulchrum ergo domini cum voluisset accedere. territus rediit. Sed tamen ligni salutaris partem quam religiosa regina ibi in testimonium virtutis reliquerat asportavit. Fecerat namque sibi turrim argenteam. in qua inter lucentibus gemmis thronum extruxerat aureum. Ibique solis quadrigam et lune vel stellarum ymagine collocaverat. atque per occultas fistulas atque meatus adduxerat ut quasi deus pluviam desuper videretur infundere. Et dum subterraneo specu equis in circuitu trahentibus circumacta turris fabrica moveri videbatur. quasi quodammodo rugitum tonitrui iuxta possibilitatem artifices mentiebantur. In hoc itaque loco sedem sibi paraverat. atque iuxta eam quasi collegam deo crucem dominicam posuerat. Filioque suo regno tradito. ipse in fano huiusmodi residebat. Illo itaque tempore Eraclius arcem tenebat imperii. Vir armis strenuus lingua vel lege eruditus. corpore decorus. et quamvis seculari actu deditus. totus tamen erat fide catholicus. et erga dei cultores supplex benivolus ac devotus. Pergens igitur filius Cosdroe contra Eraclium iuxta Danubium magnum fluvium cum suo consedit exercitu. Tandem spirante clementia salvatoris utrisque principibus placuit. ut ipsi singuli in medio pontis fluminum dimicaturi confligerent. et cui sors victoriam contulisset. ipse sine dampno utriusque exercitus imperium usurparet. Decretum etiam cum iuramento processit. ut si aliquis exercituum pro suo principe venire in auxilium presumpsisset. cruribus excisis et brachiis absque in flumine mergeretur. Cumque utrique populo hec pactio placuisset. invicem ut dictum est dimicaturi diu multumque in pontis medio sunt congressi. Tandem pulsatus dominus lacrimis christianorum per virtutem sancte crucis cui se eodem die memoratus princeps attentius commendavit. fideli suo Eraclio populo christiano concessit de hoste triumphum. Tantaque mentis mutatio Cosdroe invasit exercitum. ut non solum predictam pactionem nequaquam vellent transcendere. sed etiam voluntarii cum omni sua familia atque prole Heraclio se subderent tam potestate quam fide. Quos ille benigne suscipiens. in hoc illis clementiam prestitit. ut omnes ad baptismum convolarent. Quod ita se facturos esse omnes pariter spoponderunt. Ipse autem christianissimus princeps cum suo tantum exercitu regna que Cosdroas tenuerat circumquaque perlustrans ad sedem impii venit. Cum paucis ad eum ascendit. sedentemque eum in throno aureo repperit. Nullus namque eius exercitu fuerat. qui exitum belli aliquando nuntiasset. Quia propter sue crudelitatis superbiam. omnes eum exosum habebant. Nec inmerito quippe qui manifeste deo erat contrarius. quomodo a creatura dei esse potuisset amatus. Cumque tremefactus salutationis verba proferret Eraclio ille inquit. Si vis salutem habere pro eo quod lignum sancte crucis quamvis indignus honorifice iuxta modulum tuum tractasti. Si credere domino Ihesu Christo volueris. et servum te illius esse cuius ego sum famulus in veritate confessus fueris regnum tibi Persarum tantum cum primonio. et vitam ate paucis datis obsidibus dabo. Cum ille nequaquam acquiesceret. Heraclius extracto gladio caput illius amputavit. Sepelire eum tamen iussit quia rex fuerat. Filiumque eius parvulum quem cum eo invenerat baptizare

License: CC-BY-NC – St. Gallen, Stiftsbibliothek, Cod. Sang. 610, p. p.%20214 – Computistic Texts and Tables; Lives of Saints and Martyrs; Casus sancti Galli etc. (http://www.e-codices.ch/en/csg/0610/p.%20214)